

KEIČIAMO NACIONALINIO ORO TARŠOS MAŽINIMO
PLANO
ATRANKOS STRATEGINIAM PASEKMIŲ
APLINKAI VERTINIMUI ATLIKTI
DOKUMENTAS

Vilnius, 2024

Turinys

<u>Ivadas</u>	4
<u>1 Informacija apie keičiamo Plano rengimo organizatorių ir atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui (SPAV) atlikti dokumento rengėją</u>	5
<u>2 Informacija apie keičiamą Planą</u>	6
<u>2.1 Keičiamo Plano pavadinimas, rengimo pagrindas</u>	6
<u>2.2 Keičiamo Plano pagrindiniai tikslai</u>	6
<u>2.3 Keičiamo Plano sąsaja su kitais planais ir programomis</u>	7
<u>2.4 Keičiamo Plano alternatyvų aprašymas</u>	13
<u>3 Informacija apie numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą</u>	18
<u>3.1 Informacija apie numatomas alternatyvias keičiamo Plano įgyvendinimo vietas</u>	18
<u>3.2 Informacija apie kiekvieną numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą</u>	18
<u>3.2.1 Teritorijos apsaugos statusas</u>	18
<u>3.2.2 Saugomos gyvūnų ar augalų rūšys, natūralios buveinės, saugotinos gamtinės ar kultūros vertybės</u>	21
<u>3.2.3 Teritorijos aplinkos kokybės normų viršijimas</u>	23
<u>3.2.4 Jautrumas ir vertingumas aplinkos apsaugos požiūriu</u>	23
<u>4 Informacija apie keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą</u>	24
<u>5 Kita informacija</u>	26
<u>5.1 Informacija apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti</u>	26
<u>5.2 Informacija apie galimą visuomenės nepasitenkinimą keičiamu Planu</u>	26

Sutrumpinimai ir apibrėžimai

Keičiamas Planas	Keičiamas Nacionalinis oro taršos mažinimo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 317 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“
Rengėjas	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
LR	Lietuvos Respublika
Direktyva (ES) 2016/2284	2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB
SO ₂	Sieros dioksidas
NO _x	Azoto oksidai
NMLOJ	Nemetaniniai lakieji organiniai junginiai
NH ₃	Amoniakas
KD _{2,5}	Smulkiosios kietosios dalelės

Išvadas

Rengėjas, vadovaudamasis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu LR aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456 „Dėl planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ parengė keičiamo Nacionalinio oro taršos mažinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 317 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“, (toliau – **keičiamas Planas**) atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti dokumentą (toliau – **Atrankos dokumentas**).

Atrankos dokumentu siekiama suteikti informaciją, reikalingą sprendimui, ar privaloma atlikti keičiamo Plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, priimti. Atrankos dokumente pateikiama informacija apima informaciją apie keičiamo Plano rengimo organizatorių, keičiamo Plano ir Atrankos dokumento rengėją, informaciją apie keičiamą Planą, t. y. pavadinimą, pagrindinius tikslus, sąsają su kitais planais ir programomis, alternatyvų aprašymą, taip pat informaciją apie numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą, kitą informaciją, apimančią informaciją apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti ir informaciją apie galimą visuomenės nepasitenkinimą keičiamu Planu. Be to, Atrankos dokumente yra vertinamas keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas.

Keičiamas Planas sudaro prielaidas efektyviam oro taršos mažinimui, taikant papildomas priemones, pasiūlytas atlikus išsamią esamos politikos ir išmetamų teršalų kiekio bei koncentracijų situacijos analizę, atsižvelgus į konsultacijų su suinteresuotomis šalimis rezultatus ir įvertinus siūlomų priemonių poveikį išmetamų teršalų kiekiui. Planas keičiamas siekiant kuo greičiau įgyvendinti Lietuvai nustatytus oro taršos mažinimo tikslus, numatant papildomas priemones oro taršai mažinti ir oro kokybei pagerinti nacionaliniu, savivaldybių ir ūkio subjektų lygiu, nurodant priemonių priėmimo, įgyvendinimo bei priežiūros tvarkaraštį, atsakingus už įgyvendinimą ir dalyvaujančius įgyvendinime subjektus, apibrėžti laukiamus rezultatus, finansavimo poreikį ir vertinimo kriterijus.

Parengtas Atrankos dokumentas pateikiamas vertinimo subjektams, kurie pagal savo kompetencijas raštu pateikia keičiamo Plano rengimo organizatoriui išvadas. Keičiamo Plano rengimo organizatorius, nusprenddamas, ar bus atliekamas keičiamo Plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, priima vertinimo subjektų išvadas arba jas motyvuotai atmeta.

1 Informacija apie keičiamo Plano rengimo organizatorių ir atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui (SPAV) atlikti dokumento rengėją

Keičiamo Nacionalinio oro taršos mažinimo plano rengimo organizatorius ir atrankos SPAV atlikti dokumento rengėjas:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

Adresas: A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius

Telefonas: +370 626 22252

El. paštas: info@am.lt

2 Informacija apie keičiamą Planą

2.1 Keičiamo Plano pavadinimas, rengimo pagrindas

Nacionalinis oro taršos mažinimo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 317 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“, keičiamas (toliau – **keičiamas Planas**) siekiant įgyvendinti:

– 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva [2003/35/EB](#) ir panaikinama Direktyva [2001/81/EB](#) (toliau – Direktyva (ES) 2016/2284), 6 straipsnio 4 dalies nuostatas, nustatančias valstybėms narėms prievolę nacionalinėse oro taršos valdymo programose¹ numatytą išmetamųjų teršalų mažinimo politiką ir priemones atnaujinti per 18 mėnesių nuo naujausio nacionalinės išmetamųjų teršalų apskaitos arba nacionalinių išmetamųjų teršalų prognozių pateikimo, jei iš pateiktų duomenų matyti, kad nevykdomi išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimai arba yra rizika, kad jie nebus vykdomi;

– Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“ (toliau – Aplinkos apsaugos strategija), nustatytą tikslą oro kokybės apsaugos srityje – užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių;

– 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998, 6 strateginio tikslo „Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui“ 3–7 poveikio rodiklius (išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio pokytį, palyginus su 2005 m.);

– Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, II skyriaus VI misijos 6.4 veiksmą „Siekiant užtikrinti, kad bus įgyvendinti Lietuvai nustatyti direktyva reguliuojami oro teršalų sumažinimo tikslai, tinkamai valdyti kitų tarptautiniais įsipareigojimais pagrįstų oro teršalų išmetimą, atnaujinti Nacionalinį oro taršos mažinimo planą – numatyti papildomas priemones, kurių reikia kuo greičiau pašalinti taršos mažinimo iki 2020 m. įsipareigojimų neatitiktį ir oro taršos mažinimo tikslams iki 2030 m. pasiekti“.

2.2 Keičiamo Plano pagrindiniai tikslai

¹ Parengtose siekiant apriboti metinius tam tikrų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekius (išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslai 2020 m. valstybėms nustatyti 2012 m. gegužės 4 d. Ženevoje priimtuose 1979 metų Tolimų tarptautybinių oro teršalų pernašų konvencijos (toliau – Konvencija) 1999 metų Protokolo dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo (toliau – Geteborgo protokolas) pakeitimuose, išdėstytuose Konvencijos vykdomosios institucijos Sprendimo 2012/2 priede, ir Direktyvoje (ES) 2016/2284; Direktyvoje (ES) 2016/2284 nustatyti ir išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslai 2030 metams).

Plano pakeitimo tikslas – siekiant užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių, – Planą papildyti naujomis priemonėmis oro taršos NO_x, NMLOJ ir NH₃ mažinimo tikslams kuo greičiau pasiekti ir oro kokybei pagerinti.

Keičiamame Plane taip pat atlikti redakcinio pobūdžio pakeitimai, priedai papildyti atnaujinta informacija apie padarytą pažangą 2005–2022 m. mažinant išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekį ir oro kokybę, numatomą pažangą įgyvendinant esamas ir papildomas (naujas) priemones.

Siekiant įgyvendinti Aplinkos apsaugos strategijoje apibrėžtą tikslą oro kokybės apsaugos srityje – užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio (t. y. apriboti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamą sieros dioksido (SO₂), azoto oksidų (NO_x), amoniako (NH₃), smulkiųjų kietųjų dalelių (KD_{2,5}) ir nemetaninių lakiųjų organinių junginių (NMLOJ) kiekį, kad būtų laikomasi Lietuvai nustatytų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo 2020 m. tikslų (taikytinų nuo 2020 m. iki 2029 m.) ir 2030 m. tikslų (taikytinų 2030 m. ir vėliau), taip pat siekiant valdyti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamų kitų oro teršalų (reguliuojamų Jungtinių Tautų Tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos 1998 m. Sunkiųjų metalų ir 1998 m. Patvariųjų organinių teršalų protokolais)² kiekį, kad nebūtų viršijamas ataskaitiniais 1990 m. išmestas kiekvieno jų kiekis), oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių, Plane numatomi tikslai:

1. Sumažinti taršą sieros dioksidu (SO₂), azoto oksidais (NO_x), amoniaku (NH₃), smulkiosiomis kietosiomis dalelėmis (KD_{2,5}) ir nemetaniniais lakiaisiais organiniais junginiais (NMLOJ) didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų;
2. Apriboti taršą sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais, siekiant neviršyti ataskaitiniais 1990 m. išmesto kiekvieno jų kiekio, daugiausia dėmesio skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų;
3. Modernizuoti aplinkos oro taršos atskaitomybės ir monitoringo sistemas, didinant jų rezultatų prieinamumą visoms suinteresuotoms šalims.

2.3 Keičiamo Plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Keičiamas Planas susijęs su šiais dokumentais:

- Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Programoje numatyta, formuojant aplinkos oro kokybės politiką, siekti darnaus žmogaus ir gamtos sambūvio; numatytas horizontalus tikslas, kad oro kokybė Lietuvoje būtų palanki visoms gyvybės formoms, jo įgyvendinimas reikalauja įvairių sektorių indėlio;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“. Įgyvendinimo plane numatytos priemonės, susijusios su aplinkos oro apskaitos valdymu, taip pat prie oro taršos mažinimo tiesiogiai

² Nustatyti Konvencijos 1998 m. Sunkiųjų metalų protokole (kadmis (Cd), švinas (Pb), gyvsidabris (Hg)) ir 1998 m. Patvariųjų organinių teršalų protokole (policikliniai aromatiniai angliavandeniliai (PAH) – benzo(a)pirenas, benzo(b)fluorantenas, benzo(k)fluorantenas, indeno(1,2,3-cd)pirenas; dioksinai/furanai (PCDD/F) – polichlordibenzo-p-dioksinai (PCDD) ir polichlordibenzofuranai (PCDF); heksachlorbenzenas, polichlorintai bifeniilai (PCB)) (toliau – kiti oro teršalai).

prisidėsiančios priemonės, skirtos šilumos ūkio, žemės ūkio, transporto sektoriams, ir netiesiogiai prisidėsiančios priemonės, skirtos stebėsenai, apskaitai ir kontrolei, energetikos, pramonės, transporto sektoriams, renovacijai, viešajam sektoriui, informavimui ir viešinimui, AEI naudojimui;

- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“. Programoje nustatyta iniciatyva „Miestuose kvėpuosime švariu oru“ bus siekiama iki 2030 m perpus sumažinti žmonių sveikatai kenksmingą oro taršą. Tam numatoma remti savivaldybių ir visuomenines iniciatyvas matuoti ir gerinti oro kokybę urbanizuotose teritorijose (steigti mažos taršos zonas miestų centruose, pereiti prie netaršių šildymo sprendimų, planuojant naujas pramonines zonas koncentruoti jas miestų periferijoje, miestų centruose esantiems pramonės objektams taikyti sugriežtintus taršos normatyvus); skatinti gyvenamąsias teritorijas jungtis žaliaisiais koridoriais su bėmutorio transporto infrastruktūra ir formuoti žaliųjų jungčių tinklą; sukurti regioninius ir tarpinstitucinius oro, vandens, kvapų ir garso taršos kontrolės mechanizmus. Programoje numatyta ir daugiau iniciatyvų, netiesiogiai susijusių su oro taršos mažinimu, kuriomis siekiama išvystyti darnią, skaitmeninę ir į ateities ekonomikos poreikius orientuotą susisiekimo sistemą; sukurti stiprią šalies energetikos infrastruktūrą atliepiant žaliąjo kurso kryptį; skatinti subalansuotą mineralinių trąšų naudojimą ir jų pakeitimą mažiau taršiomis alternatyvomis; sektorinę mokesčių politiką perorientuoti į aplinkosauginius tikslus, išplėsti gamintojų atsakomybę ir užtikrinti „teršėjas moka“ principo taikymą, siekiant atspindėti tikrąją gamtos išteklių kainą; ir kt.;
- Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“. Įgyvendinimo plane numatyti reguliaciniai ir investiciniai veiksmai, susiję su oro taršos mažinimu ir oro kokybės gerinimu, skirstytini į kelias esmines grupes pagal taikymo sritį: transporto, energetikos, žemės ūkio, pramonės, kt. Energetikos sektoriuje nustatytos priemonės apima centralizuoto šilumos tiekimo plėtojimą, energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių taikymo skatinimą, aplinkai žalingų akcizų lengvatų atsisakymą. Oro taršos mažinimo žemės ūkyje siekiama plečiant gyvulininkystėje pažangių technologijų taikymą, užtikrinant tręšimo (organinėmis ir mineralinėmis trąšomis) planų parengimą ir jų įgyvendinimo kontrolę, skatinant priemonių mažinančių mineralinių trąšų naudojimą taikymą. Transporto sektorių apimančios priemonės skirtos vidaus degimo varikliais varomų transporto priemonių naudojimui mažinti, skatinti elektromobilių naudojimą ir darnaus judumo priemonių taikymą, alternatyvius degalus naudojančių transporto priemonių infrastruktūros plėtrą, kt. Likusioms sritims priskirtomis priemonėmis siekiama sustiprinti aplinkos apsaugos kriterijų naudojimo privalomumą viešuosiuose (žaliuosiuose) pirkimuose; skatinti kvartalinės renovacijos iniciatyvas ir telkti investicijas projektams įgyvendinti; suteikti savivaldybėms teisę rengti kokybinius savivaldybių vystymosi planus nustatant tvarių miestų vystymosi gaires dėl gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo, želdynų gausinimo, darnaus judumo, atsakingo ir tvaraus vartojimo skatinimo, atliekų, oro, vandens, garso taršos ir poveikio klimato kaitai mažinimo; siekiant mažinti aplinkos oro užterštumą urbanizuotose teritorijose, numatoma nustatyti griežtesnes ribines aplinkos oro užterštumo vertes pagal Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamus oro užterštumo lygius ir (arba) kitas griežtesnes oro kokybės normas;
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano“. Plane nustatyti oro taršos mažinimo prioritetai: besąlyginis „teršėjas moka“ principo įgyvendinimas ir oro

kokybės gerinimo priemonių įgyvendinimas labiausiai užterštose teritorijose, ypač didžiuosiuose miestuose ir intensyvaus eismo greitkeluose;

- 2014-2020 metų nacionaline pažangos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“. Programoje numatytos priemonės, kurios gali prisidėti prie oro taršos mažinimo, priemonės orientuotos į transporto infrastruktūrą ir šilumos gamybą namų ūkiuose, darnų išteklių naudojimą ir oro kokybės valdymo sistemų tobulinimą;
- 2021–2030 metų nacionaliniu pažangos planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, (toliau – Nacionalinis pažangos planas). Jame nustatytas strateginis tikslas – užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui. Tam numatoma skatinti darnų įvairiarūšį judumą ir mažinti transporto sukeltą aplinkos taršą; didinti energijos iš AEI dalį ir alternatyvių degalų vartojimą transporto sektoriuje; plėtoti tvarų ir bioekonomikos principais paremtą ūkininkavimą visose žemės ūkio šakose; didinti viešųjų centrinių valdžios, individualių gyvenamųjų pastatų ir įmonių energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš AEI juose naudojimą; stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją, aplinkos monitoringą ir aplinkos apsaugos kontrolę. Oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo požiūriu aktualūs šiam tikslui nustatyti bendrieji poveikio rodikliai: išmetamo į aplinkos orą SO_2 , NO_x , NH_3 , $KD_{2,5}$ ir NMLOJ kiekio pokytis; miestų, kuriuose metinė kietųjų dalelių KD_{10} koncentracija neviršija PSO rekomenduojamo lygio, dalis; priešlaikinių mirčių, priskiriamų ilgalaikiam $KD_{2,5}$ poveikiui, skaičius;
- Nacionaline šilumos ūkio plėtros 2015-2021 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 284 „Dėl Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015-2021 metų programos patvirtinimo“; programoje numatytas tikslas mažinti aplinkos taršą keičiant energijos balanso struktūrą, atnaujinant šilumos gamybos įrenginius;
- 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 8 d. nutarimu Nr. 1064 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias ne tik didinti bendrojo galutinio energijos vartojimo atsinaujinančių energijos išteklių dalį bei diegti taršos mažinimo priemones energetikos sektoriuje, tačiau taip pat didinti viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš atsinaujinančių išteklių juose naudojimą bei energetinį efektyvumą įmonėse. Programoje nurodyti su oro taršos mažinimu susiję poveikio rodikliai: energetikos sektoriuje išmetamo į aplinkos orą SO_2 , $KD_{2,5}$ ir NMLOJ kiekio pokytis, palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu;
- Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų strategijos patvirtinimo“. Programoje numatytas uždavinys mažinti oro užterštumą;
- Nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. 1291 „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programos patvirtinimo“; programoje numatytas uždavinys kurti sveikatai palankią gyvenamąją aplinką tobulinant aplinkos oro kokybės valdymą ir priežiūrą; siūloma šį uždavinį įgyvendinti rengiant ir tobulinant oro taršos ir kokybės vertinimą ir valdymą reglamentuojančius teisės aktus, informuojant visuomenę apie oro taršos neigiamą poveikį sveikatai ir galimas prevencijos priemones;

- 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 66 „Dėl 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti sveikatos tausojimą ir stiprinimą skatinančias priemones, keičiant žmonių gyvenimo būdą, rizikingą elgseną, ugdant atsakingą požiūrį į sveikatą, užtikrinant būtinų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą tikslinėms grupėms. Programoje numatoma, kad įgyvendinamos pažangos priemonės sudarys prielaidas pailginti vidutinę ir sveiko gyvenimo trukmę, sumažinti prevencinėmis priemonėmis išvengiamą mirtingumą, sumažins našta tenkančią visai sveikatos priežiūros sistemai;
- Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta Europos Komisijos 2015 m. vasario 13 d. sprendimu Nr. C(2015)842 (su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu Europos Komisijos 2023-06-20 sprendimu Nr. C(2023) 4287). Programoje nurodomos priemonės, taikytinos siekiant mažinti amoniako patekimą į orą; priemonės apima pašarų tiekimo ir gyvulių laikymo tvartuose technologijų diegimą;
- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiu planu, patvirtintu Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2022) 8272 (su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu Europos Komisijos 2023-11-07 sprendimu Nr. C(2023)7393). Strateginiame plane nurodomos priemonės, taikytinos siekiant mažinti amoniako patekimą į orą; priemonės apima klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingas sistemas (ekoschemas) ir investicines, bendradarbiavimo, aplinkos apsaugos, klimato tikslų siekiančios kaimo plėtros priemones;
- Nacionaline 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. 1162 „Dėl Nacionalinės 2014-2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programos patvirtinimo“. Joje numatytas uždavinys skatinti technologinių procesų, susijusių su aplinkos apsauga, optimizavimą, tačiau nėra iškelty su oro taršos mažinimu susijusių tikslų ir uždavinių;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 148 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias ne tik pritaikyti aplinkos, klimato kaitos ir kitus valdymo įsipareigojimus bei inovatyvias, tausias technologijas žemės ūkio ir miškininkystės veikloje, tačiau taip pat nustatyti ir įdiegti į gamybą tvarios žemės ūkio gamybos ir perdirbimo principus, didinti produkcijos pridėtinę vertę remiant ekologišką, sveikatai palankių ir kokybiškų maisto produktų gamybą bei vartojimą. Programoje nustatytas su oro taršos mažinimu susijęs poveikio rodiklis – dėl žemės ūkio veiklos išmetamo NH₃ kiekio pokytis;
- Nacionaline susisiekiimo plėtros 2014-2022 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisiekiimo plėtros 2014-2022 metų programos patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1443 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisiekiimo plėtros 2014-2022 metų programos patvirtinimo“ pakeitimo“ redakcija); nurodyta, kad prioritetas teikiamas programoje numatytioms priemonėms, atsižvelgiant į oro taršos mažinimo tikslus; tokioms priemonėms priskiriamos investicijos į mažai taršias transporto technologijas, energijos efektyvumo didinimas ir atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas, iškastinio kuro paklausą mažinančios priemonės infrastruktūros modernizavimas;

- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 245 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos susisiekimo plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias gerinti transporto junglumą šalies viduje ir su kitomis šalimis, gerinti skaitmeninį junglumą ir didinti susisiekimo infrastruktūros panaudojimo efektyvumą bei sektoriaus kuriamą vertę, taip pat didinti energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių dalį ir alternatyviųjų degalų vartojimą transporto sektoriuje, skatinti darnų įvairiarūšį judumą ir mažinti transporto sukeltą aplinkos taršą. Programoje nustatytas su oro taršos mažinimu susijęs poveikio rodiklis – transporto sektoriuje išmetamo NO_x kiekio pokytis;
- Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 17 d. nutarimu Nr. 986 „Dėl Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programos patvirtinimo“. Programoje numatyta skatinti pramonės įmones efektyviau naudoti žaliavas ir energiją, tai gali prisidėti prie oro taršos mažinimo;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 247 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, skatinančias įmones skaitmenizuotis, pereiti link neutralios ekonomikos klimatui, taip pat priemones padėsiančias įgyvendinti misijomis grįstas mokslo ir inovacijų programas (kartu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija), sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą, kt. Programoje nustatyti su oro taršos mažinimu susiję poveikio rodikliai – pramonės sektoriuje išmetamo NMLOJ, SO₂ kiekio pokytis;
- 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 318 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros patvirtinimo“. Programa siekiama įgyvendinti priemones, padėsiančias užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti ir atkurti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui, mažinti susidarančių atliekų kiekį ir efektyviai jas tvarkyti, stiprinti neigiamo poveikio aplinkai prevenciją, aplinkos monitoringą ir aplinkos apsaugos kontrolę;
- Valstybinio atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 „Dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 16 d. nutarimo Nr. 366 „Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 „Dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ redakcija); plane nurodoma, kad komunalinių atliekų deginimo įrenginiai gali turėti neigiamą poveikį oro kokybei didžiausiose šalies miestuose, taip pat pabrėžiamas tręšimo dumblo pavojus dėl galimos taršos sunkiaisiais metalais;
- Vandenių srities plėtros 2017-2023 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. vasario 1 d. nutarimu Nr. 88 „Dėl Vandenių srities plėtros 2017-2023 metų programos patvirtinimo“. Programoje numatyti uždaviniai, netiesiogiai prisidėsiantys prie oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo, susiję su nuotekų surinkimo infrastruktūros tvarkymu ir individualių nuotekų taršos mažinimo.

- Nacionaline aplinkos apsaugos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“; nustatyti tikslai (skaitine išraiška) mažinti oro taršą SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5} ir NMLOJ;
- Nacionaline darnaus vystymosi strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 16 d. nutarimo Nr. 1247 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“ pakeitimo“ redakcija); strategijoje nurodytas tikslas mažinti amoniako patekimą į aplinką, skatinant gyvulių mėšlo tvarkymo gerosios praktikos įgyvendinimą, organinių trąšų skleidimo gerosios praktikos įgyvendinimą; strategijoje yra išvardintos priemonės, kurios numato aplinkos oro taršos ir kokybės vertinimo ir valdymo tobulinimą rengiant ir keičiant reglamentuojančius teises aktus, aplinkos oro kokybės vertinimo programos atnaujinimą, inovatyvių ir efektyvių technologijų diegimą, visuomeninio transporto plėtrą;
- Nacionaline energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“; strategijoje nurodoma, kad efektyvus energijos vartojimas gerina aplinkos oro kokybę; siekiant sumažinti neigiamą energetikos sektoriaus įtaką aplinkos orui, numatyta darniai vystyti energetikos sektorių, vystyti atsinaujinančių energijos išteklių vartojimą atnaujinant daugiabučius ir viešuosius pastatus, skatinti energijos vartojimo efektyvumą pramonėje;
- Nacionaline atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategija, patvirtinta 2010 m. birželio 21 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr.789 „Dėl Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos patvirtinimo“; nėra tiesioginio tikslo ar uždavinio, susijusio su oro taršos mažinimu, tačiau dėmesys sutelkiamas į priemones, turinčias reikšmingą poveikį oro taršos sumažinimui, pavyzdžiui, mažinant iškastinio kuro vartojimą, didinant atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą transporto sektoriuje;
- Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategija, patvirtinta Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“. Joje nurodytas tikslas sukurti sveikatai palankią darbo ir gyvenamąją aplinką. Vienas iš uždavinių, numatytų tikslui pasiekti, yra mažinti aplinkos (oro, vandens ir dirvožemio) užterštumą, triukšmą;
- Nacionaline klimato kaitos valdymo politikos darbotvarke, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos darbotvarkės patvirtinimo“. Darbotvarkės sėkmingas klimato kaitos švelninimo priemonių įgyvendinimas užtikrins švaresnę aplinką ir darys teigiamą poveikį žmonių sveikatai – stabilizavusis globaliai klimato sistemai, mažės klimato kaitos sukeltų ekstremalių reiškinių ir nuostolių, o dėl geresnės oro kokybės – mažės susirgimų ir mirčių. Darbotvarkėje nustatytų sektorių klimato kaitos švelninimo uždavinių įgyvendinimas prisidės prie oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo;
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“; pažymimas reikšmingas energetikos ir transporto sektorių poveikis aplinkai ir žmonių sveikatai, taip pat rūgštėjimo ir eutrofikacijos procesui;
- Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“; strategijoje nurodomos bendro

pobūdžio iniciatyvos, prisidėsiančios prie oro taršos mažinimo, tokios kaip aplinkai palankios verslo kultūros ugdymas, „žaliųjų“ viešųjų pirkimų skatinimas, „žaliųjų“ technologijų naudojimo skatinimas, aplinką tausojančias technologijų diegimas pramonės, energetikos ir transporto sektoriuose.

2.4 Keičiamo Plano alternatyvų aprašymas

Vienas iš kertinių SPAV principų yra planavimo dokumento sprendinių ar jų grupių alternatyvų nustatymas ir palyginimas. Planavimo dokumentų alternatyvų rūšys gali būti suskirstytos į kelias grupes:

- sprendinių kiekybės (masto, apimties) alternatyvos;
- technologinės sprendinių alternatyvos;
- planavimo dokumente numatomų sprendinių įgyvendinimo vietų (teritorijų) alternatyvos;
- planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo ir „nulinė“ (įgyvendinamas nepakeistas Planas) alternatyvos.

Kadangi keičiamas Planas yra valstybinio lygmens planavimo dokumentas, kuris nesiejamas su konkrečiais ūkinės veiklos projektais ar jų apimtimi, taip pat su konkrečia teritorija ar vieta (keičiamo Plano įgyvendinimo teritorija – visa Lietuvos teritorija), SPAV metu galimas tik planavimo dokumento įgyvendinimo ir „nulinės“ alternatyvos palyginimas.

Keičiamame Plane analizuojami du scenarijai: 1) kaip keistųsi oro tarša neįgyvendinus papildomų (naujų) siūlomų priemonių, t. y. kokia būtų oro tarša nekintant esamai situacijai (esamų priemonių scenarijus); 2) kaip keistųsi oro tarša įgyvendinus keičiamame Plane siūlomas papildomas (naujas) priemones. Dėl šios priežasties tikslinga analizuoti dvi alternatyvas: 1) „nulinę“ alternatyvą, kuri apibūdintų situaciją, jei keičiamas Planas nebūtų įgyvendinamas (kitais tariant, būtų įgyvendinamas nepakeistas Planas); 2) I alternatyvą, kuri apibūdintų padėtį įgyvendinus keičiamame Plane siūlomas papildomas (naujas) priemones.

„Nulinė“ alternatyva. Oro taršos mažinimo siekiama įgyvendinant Plane išdėstytas priemones. Priemonės suformuotos atsižvelgiant į labiausiai prie oro taršos didinimo prisidedančių sektorių veiklą ir galimybes mažinti dėl šių sektorių veiklos išmetamą teršalų kiekį, pavyzdžiui, didžiausią įtaką išmetamam NO_x kiekiui daro transporto sektorius, ypač dyzeliniu kuru varomos transporto priemonės, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į tokių priemonių paklausos mažinimą; didžiausią įtaką išmetamam SO₂ kiekiui daro naftos perdirbimo sektorius, todėl didžiausias dėmesys sutelktas į šiame sektoriuje taikytinas priemones; didžiausią įtaką išmetamam NH₃ kiekiui daro gyvulininkystės sektorius, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į gyvulininkystėje galimas taikyti švaresnes technologijas, mažinančias neigiamą gyvulių ūkių poveikį aplinkos orui; didžiausią įtaką išmetamam NMLOJ kiekiui daro naftos perdirbimo ir paskirstymo sektorius ir tirpiklių naudojimas, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į NMLOJ išsiskyrimo vietų aptikimą ir tirpiklių naudojimo paklausos mažinimą; didžiausią įtaką išmetamam KD_{2,5} kiekiui daro namų ūkių šilumos gamyba, todėl formuojant priemones dėmesys sutelktas į šilumos gamybos įrenginių atnaujinimą ir taršaus kuro vartojimo paklausos mažinimą. Plane priemonės sugrupuotos pagal tikslus ir tikslams pasiekti iškeltus uždavinius. Be tiesioginio poveikio priemonių, kuriomis tiesiogiai veikiamas taršos šaltinis, Plane nustatytos netiesioginio poveikio priemonės, skirtos modernizuoti aplinkos oro taršos atskaitomybės ir monitoringo sistemas.

Tačiau Plane nustatytų priemonių įgyvendinimo poveikio ilgalaikių oro taršos mažinimo tikslų NO_x, NH₃ ir NMLOJ įgyvendinimui nepakaks. Atlikus nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir prognozių³ duomenų analizę, nustatyta, kad įgyvendinus esamas priemones nebus laiku pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti NO_x, NMLOJ ir NH₃ išmetamo kiekio sumažinimo 2020 m. tikslai (taikytini nuo 2020 m. iki 2029 m.) Nekeičiant Plano būtų nepasiekti oro taršos mažinimo tikslai, oro kokybė pagerėtų nepakankamai.

I alternatyva. Atlikus nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio apskaitos ir prognozių² duomenų analizę, nustatyta, koks yra įvairių sektorių poveikis oro taršai ir kokiuose sektoriuose turėtų būti taikomos papildomos priemonės siekiant įgyvendinti Lietuvai Direktyvoje (ES) 2016/2284 ir Nacionaliniame pažangos plane nustatytus oro taršos mažinimo tikslus. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos tikslingos priemonės, kurių įgyvendinimas prisidės prie oro taršos mažinimo tikslų įgyvendinimo ir turės teigiamą poveikį oro kokybei. Papildomos (naujos) priemonės suformuotos atsižvelgiant į labiausiai prie oro taršos didinimo prisidedančių sektorių veiklą ir galimybes mažinti dėl šių sektorių veiklos išmetamą teršalų kiekį, pavyzdžiui, didžiausią įtaką išmetamo NO_x kiekiui daro transporto sektorius, ypač dyzeliniu kuru varomos transporto priemonės, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į tokių priemonių paklausos mažinimą – mažiau taršių transporto priemonių (įskaitant elektromobilius) naudojimo skatinimą; darnaus judumo skatinimą; geležinkelių elektrifikavimą; intermodalinių vežimų skatinimą; tvarios vidaus laivybos skatinimą; vandenilio rinkos vystymą; oro kokybės normų griežtinimą. Didžiausią įtaką išmetamam NH₃ kiekiui daro žemės ūkio sektorius, todėl formuojant papildomas (naujas) priemones dėmesys sutelktas į palankių aplinkai ūkininkavimo metodų rėmimą; subalansuotą organinių ir mineralinių trąšų naudojimą, informuotumo ir kompetencijų apie subalansuotą tręšimą didinimą. Didžiausią įtaką išmetamam NMLOJ kiekiui daro naftos perdirbimo ir paskirstymo sektorius, organinių tirpiklių naudojimas, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į organinius tirpiklius naudojančių įrenginių taršos LOJ ribojimą (išplečiant veiklos rūšių sąrašą). Didžiausią įtaką išmetamam KD_{2,5} kiekiui daro šilumos gamyba, todėl formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į nusidėvėjusių biokuro katilų modernizavimą ar pakeitimą kitomis atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojančiomis technologijomis. Siekiant toliau mažinti taršą SO₂ formuojant papildomas priemones dėmesys sutelktas į viešųjų pastatų, daugiabučių, vieno ar dviejų butų gyvenamųjų namų atnaujinimą (modernizavimą). Daugumos priemonių įgyvendinimas turės teigiamos įtakos oro taršos sumažinimui ne vienu, o keliais teršalais. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos priemonės sugrupuotos pagal tikslams pasiekti iškeltus uždavinius.

„Nulinės“ alternatyvos ir I alternatyvos palyginimas atliktas atsižvelgiant į kiekvieną Plane iškeltą tikslą, o palyginimo rezultatai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. „Nulinės“ alternatyvos ir I alternatyvos lyginamoji analizė

Plano tikslai	„Nulinė“ alternatyva (Poveikis aplinkai, jei būtų įgyvendinamas nepakeistas Planas)	I alternatyva (Poveikis aplinkai, jei būtų įgyvendinamas pakeistas Planas)
1. Sumažinti taršą SO ₂ , NO _x , NH ₃ , KD _{2,5} ir NMLOJ, didžiausią dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų.	1. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą Planą, į aplinkos orą išmestas SO ₂ kiekis, 2023–2029 m. bus mažesnis daugiau kaip 59 proc. (2025 m. – 60,8 proc.), 2030 m. – 61,8 proc., palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu. Tai rodo, jog Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti SO ₂ išmetamo kiekio sumažinimo tikslai (2020 m. – 55 proc., 2030 m. – 60 proc.) būtų pasiekti. Tokia situacija galėtų teigiamai	1. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos (naujos) priemonės prisidės prie didesnio į aplinkos orą išmetamo SO ₂ kiekio sumažinimo. Sumažėjusi oro tarša teigiamai veiks oro kokybę, žmonių sveikatą, natūralias buveines ir biologinę įvairovę bei kitus aplinkos komponentus.

³ Nuolat vykdomos Aplinkos apsaugos agentūros ir Europos Komisijai ir Europos aplinkos agentūrai nustatyta tvarka pateikti 2024 m. Nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio apskaitos 2005-2022 m. ir prognozių duomenys.
https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories/; https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/projected/

veikti įvairius aplinkos elementus, pavyzdžiui, pagerėtų aplinkos oro kokybę, žmonių sveikata, natūralių buveinių ir biologinės įvairovės būklę, paviršinio vandens kokybę.

2. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą 2. Planą, į aplinkos orą išmestas NO_x kiekis iki 2025 m. sumažės 40,5 proc., 2030 m. – 52,7 proc. (palyginti su 2005 m.), kai tuo tarpu Direktyva (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatytas tikslas sumažinti NO_x kiekį 2020 m. (taikytina 2020–2029 m.) – 48 proc., o 2030 m. (taikytina nuo 2030 m.) – 51 proc. Tokia situacija galėtų neigiamai veikti įvairius aplinkos elementus, pavyzdžiui, neigiamai paveikti žmonių sveikatą, sukelti kvėpavimo takų ligas, taip pat natūralias buveines ir biologinę įvairovę, dirvožemį, paviršinius vandenius dėl rūgščių kritulių ir jų sukeliama rūgštėjimo. Įgyvendinus pakeistą Planą sumažėtų oro tarša NO_x (būtų greičiau pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti išmetamo NO_x kiekio sumažinimo tikslai), todėl vertinama, kad pakeisto Plano įgyvendinimas turėtų pakankamą teigiamą poveikį aplinkos komponentams, pavyzdžiui, gerinti oro kokybę, žmonių sveikatą (mažėtų kvėpavimo takų ligomis sergančių žmonių skaičius), būtų apribotas dirvožemio ir paviršinių vandenų rūgštėjimas. Siūlomos papildomos priemonės apima ekonomines paskatas ir reguliacines priemones, kitos priemonės nereikalauja konkrečių ūkio projektų, kurie gali daryti neigiamos įtakos aplinkos komponentams, įgyvendinimo, todėl pakeisto Plano įgyvendinimas nedarys neigiamo poveikio aplinkai, o prisidės prie aplinkos komponentų išsaugojimo ar gerinimo.
3. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą 3. Planą, į aplinkos orą išmestas NMLOJ kiekis iki 2024 m. sumažės 32,2 proc., 2025 m. – 33,9 proc., 2030 m. – 50,9 proc., (palyginus su 2005 m.). Tai rodo, jog Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatytas išmesto NMLOJ kiekio sumažinimo 32 proc. tikslas 2020 m. būtų pasiektas 2024 m., sumažinimo 47 proc. tikslas 2030 m. būtų pasiektas 2030 m.. Tarša NMLOJ neigiamai veikia žmonių sveikatą, kadangi didina sergamumą vėžiu, taip pat neigiamai veikia gyvūniją dėl kancerogenų, mutagenų ir toksiško reprodukciniai. Dėl NMLOJ ir NO_x susidarantis ozonas neigiamai veikia tiek žmonių sveikatą, tiek augalus, gali daryti neigiamą poveikį jų genotipui ir vykstantiems gyvybiniams procesams, pavyzdžiui, fotosintezei, augimui ir pan. Dėl ozono poveikio sulėtėja augalų augimas, augalai pasidengia dėmėmis, mažėja sausos ir žalios biomasės kiekis, tai turi neigiamą poveikį ne tik augalams, bet ir dirvožemiui bei gyvūnijai. Įgyvendinus pakeistą Planą, būtų sumažinta oro tarša NMLOJ (greičiau pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti išmetamo NMLOJ kiekio sumažinimo tikslai). Todėl vertinama, kad pakeistame Plane pasiūlytų papildomų priemonių įgyvendinimas turės pakankamai teigiamą poveikį aplinkos komponentams. Išmesto NMLOJ kiekio sumažėjimas teigiamai veiks įvairius aplinkos komponentus, tarp kurių ypatingai svarbi žmonių sveikata, natūralios buveinės ir biologinė įvairovė.
4. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą 4. Planą, į aplinkos orą išmestas NH_3 kiekis 2024 m. sumažės 8,7 proc., 2025 m. – 9,1 proc., 2030 m. – 13,9 proc. (palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu), todėl Direktyvoje (ES) Įgyvendinus pakeistą Planą, sumažėtų oro tarša NH_3 (būtų greičiau pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti išmetamo NH_3 kiekio sumažinimo tikslai). Pakeistame Plane

	<p>2016/2284 Lietuvai nustatyti NH₃ išmetamo kiekio sumažinimo tikslai (-10 proc., palyginus su 2005 m. išmestu kiekiu) būtų pasiekti nuo 2025 m. Tarša NH₃ neigiamai veikia dirvožemį, paviršinius ir požeminius vandenius, sukeldamas deguonies vandenyje mažėjimą ir vandens gyvūnų nykimą, taip pat sukeldamas grėsmę žmonių ir gyvūnų sveikatai, NH₃ patekimas į vandens sistemas gali sukelti eutrofikaciją, t. y. ekosistemų kitimą.</p>	<p>pasiūlytos papildomos priemonės nenumato konkrečių ūkio projektų įgyvendinimo, tačiau numato reguliacines ir informavimo priemones, todėl jos gali būti vertinamos kaip gerinančios aplinkos būklę sumažinant neigiamą poveikį dirvožemiui ir vandenių sistemoms, tai taip pat teigiamai paveikiant žmonių sveikatą, aplinkos orą, kraštovaizdį.</p>
	<p>5. Prognozuojama, kad įgyvendinant nepakeistą Planą, į aplinkos orą išmestas KD_{2,5} kiekis iki 2024 m. sumažės 37,0 proc., 2025 m. – 39,7 proc., 2030 m. – 52,9 proc. (palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu), todėl Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti KD_{2,5} išmetamo kiekio sumažinimo tikslai (2020 m. – 20 proc., 2030 m. – 36 proc.) būtų pasiekti. Tarša KD_{2,5} neigiamai veikia žmonių sveikatą, sukeldamas plaučių ligas, apsinuodijimus, kraujotakos ligas, taip pat gyvūnų sveikatą, gali veikti klimato veiksnius, tokius kaip debesuotumas, šviesos sklaida ir sugertis ir pan.</p>	<p>5. Keičiamame Plane pasiūlytos papildomos (naujos) priemonės prisidės prie didesnio į aplinkos orą išmetamo KD_{2,5} kiekio sumažinimo. Sumažėjusi oro tarša teigiamai veiks oro kokybę, žmonių sveikatą, natūralias buveines ir biologinę įvairovę bei kitus aplinkos komponentus.</p>
<p>2. Apriboti taršą sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais, siekiant neviršyti ataskaitiniais 1990 m. išmesto kiekvieno jų kiekio, daugiausia dėmesio skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų.</p>	<p>1. Įgyvendinant nepakeistą Planą tikėtina nebus viršyti nustatyti sunkiųjų metalų išmetami kiekiai. Sunkieji metalai daro neigiamą poveikį daugumai aplinkos komponentų; neigiamai veikia dirvožemį, vandenį, žmonių ir gyvūnų sveikatą, sukeldami organų pakitimus ir sunkias ligas, sukelia genetinius ir biocheminius pokyčius augalų medžiagų apykaitoje.</p> <p>2. Įgyvendinant nepakeistą Planą tikėtina nebus viršyti nustatyti išmestų patvariųjų organinių teršalų kiekiai. Patvarieji organiniai teršalai neigiamai veikia žmonių sveikatą, natūralias buveines ir biologinę įvairovę, kadangi kaupiasi žmonių organizme, pažeisdamos reprodukcinę, imuninę bei endokrininę sistemas, skatindamos vėžinius susirgimus. Patvarieji organiniai teršalai taip pat gali prasiskverbti į požeminį vandenį ir užteršti dirvožemį.</p>	<p>1. Įgyvendinus pakeistą Planą ir sumažinus išmestą sunkiųjų metalų kiekį į aplinkos orą būtų sumažintas neigiamas jų poveikis aplinkos komponentams. Keičiamas Planas neapima atskirų priemonių, skirtų sunkiųjų metalų išmestam kiekiui mažinti, tačiau kitos pasiūlytos priemonės, prisideda prie antrojo tikslo įgyvendinimo, kadangi sunkieji metalai yra išmetami į aplinkos orą vykdant įvairias veiklas, pavyzdžiui, deginant kurą, naudojant tirpiklius ir pan. Dėl šios priežasties, kitų teršalų mažinimui nustatytos priemonės prisidės prie sunkiųjų metalų neigiamo poveikio aplinkos komponentams mažinimo.</p> <p>2. Įgyvendinus pakeistą Planą, sumažėtų tarša patvariaisiais organiniais teršalais, todėl jų neigiamas poveikis aplinkos komponentams nedidės, o išmetamam kiekiui sumažėjus – mažės taip pat neigiamas poveikis aplinkos komponentams. Keičiamas Planas neapima priemonių, tiesiogiai skirtų patvariųjų organinių teršalų išmestam kiekiui mažinti, tačiau kitos pasiūlytos priemonės prisideda prie antrojo tikslo įgyvendinimo.</p>
<p>3. Modernizuoti aplinkos oro taršos</p>	<p>Reikšmingų tikslo įgyvendinimo pasekmių vertinamiems aplinkos komponentams neprognozuojama.</p>	

atskaitomybės ir
monitoringo sistemas,
didinant jų rezultatų
prieinamumą visoms
suinteresuotoms
šalims.

Palyginus „nulinę“ alternatyvą ir I alternatyvą, konstatuotina, kad I alternatyva nedarys neigiamo poveikio aplinkos komponentams, o prisidės prie aplinkos komponentų būklės išlaikymo ir gerinimo (tikėtina pagerėtų aplinkos oro kokybė, žmonių sveikata, natūralių buveinių ir biologinės įvairovės būklė, paviršinio vandens kokybė). Tuo metu „nulinė“ alternatyva tikėtina neturės pakankamo teigiamo poveikio įvairiems aplinkos komponentams, ypač oro kokybei, žmonių sveikatai ir natūralioms buveinėms, biologinei įvairovei, dėl prognozuojamo nepakankamai sumažinto išmestų teršalų kiekio (t. y. būtų vėliau pasiekti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti NO_x išmetamo kiekio sumažinimo 2020 m. ir 2030 m. tikslai, NMLOJ – 2030 m. tikslai, NH₃ – 2020 m. tikslai).

3 Informacija apie numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą

Keičiamas Planas apima visą Lietuvos teritoriją.

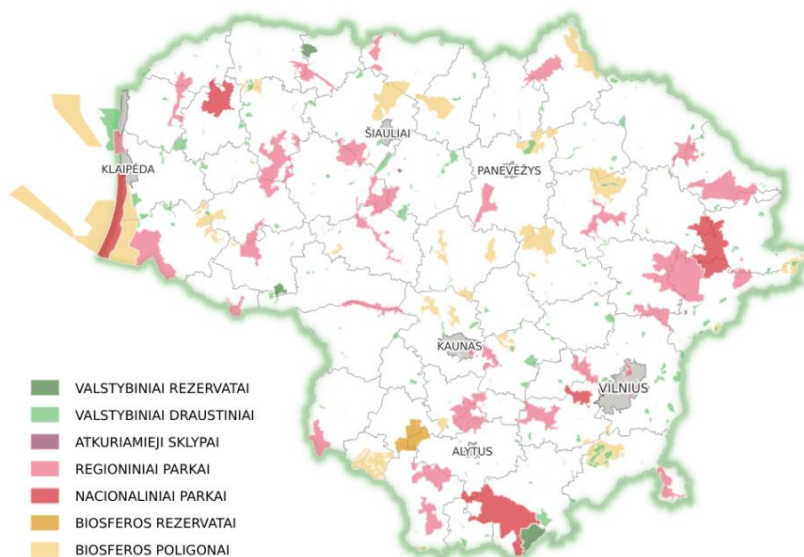
3.1 Informacija apie numatomas alternatyvias plano įgyvendinimo vietas

Alternatyvių keičiamo Plano įgyvendinimo vietų nenumatoma.

3.2 Informacija apie kiekvieną numatomą keičiamo Plano įgyvendinimo vietą

3.2.1 Teritorijos apsaugos statusas

Lietuvoje yra 44 rezervatai, 1017 draustinių, 69 kompleksinės saugomos teritorijos, 3 atkuriamosios apsaugos prioritetu teritorijos, 740 ekologinės apsaugos prioritetu teritorijos (2024 m. sausio 24 d. duomenimis). Nacionaliniai parkai sudaro 2,22 proc., regioniniai parkai – 6,87 proc., valstybiniai draustiniai – 2,23 proc., savivaldybių draustiniai – 0,18 proc., valstybiniai rezervatai – 0,3 proc., biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos biosferos rezervatai ir poligonai – 5,55 proc., nuo šalies teritorijos ploto. Saugomų teritorijų išdėstymas Lietuvos teritorijoje parodytas 1 paveiksle.

1 pav. Saugomos teritorijos

(Šaltinis: Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2024-01-24 duomenys⁴)

⁴ <https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/saugomu-teritoriju-statistika>

2 lentelė. Saugomų teritorijų pasiskirstymas pagal tipus

Kategorija	Skaičius	% nuo šalies teritorijos ploto	Tarptautinės svarbos saugomos teritorijos
REZERVATAI	44		
VALSTYBINIAI	5	0.30	
Gamtiniai	3		
Čepkelių			R
Kamanų			R
Viešvilės			R
Kultūriniai	2		
Kernavės			U
Vilniaus pilių			U
REZERVATAI, ESANTYS VALSTYBINIUOSE PARKUOSE IR BIOSFEROS REZERVATUOSE	38	0.33	
Gamtiniai	36		
Kultūriniai	2		
REZERVATINĖS APYRUBĖS	1	0.002	
Dubravos			
DRAUSTINIAI	1017		
Valstybiniai	403	2.23	
<i>Gamtiniai</i>	<i>354</i>		
geologiniai	10		
geomorfologiniai	40		
hidrografiniai	34		
pedologiniai	11		
botaniniai	35		
zoologiniai	28		
botaniniai-zoologiniai	31		
genetiniai	112		
telmologiniai	52		
talasologiniai ²	1		
<i>Kultūriniai</i>	<i>0</i>		
<i>Kompleksiniai</i>	<i>49</i>		
kraštovaizdžio	49		
Savivaldybės	108	0.18	
<i>Gamtiniai</i>	<i>87</i>		
geologiniai	0		
geomorfologiniai	4		
hidrografiniai	3		
pedologiniai	0		
botaniniai	30		
zoologiniai	26		

botaniniai-zoologiniai	22		
genetiniai	0		
telmologiniai	2		
talasologiniai	2		
<i>Kultūriniai</i>	1		
urbanistiniai/architektūriniai	1		
<i>Kompleksiniai</i>	20		
kraštovaizdžio	20		
Draustiniai, esantys valstybiniuose parkuose ar biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijose	506	4.72	
<i>Gamtiniai</i>	292		
geologiniai	3		
geomorfologiniai	66		
hidrografiniai	68		
pedologiniai	1		
botaniniai	35		
zoologiniai	7		
botaniniai-zoologiniai	48		
genetiniai	8		
telmologiniai	54		
talasologiniai	0		
<i>Kultūriniai</i>	65		
archeologiniai	10		
istoriniai	5		
etnokultūriniai	12		
urbanistiniai/architektūriniai	38		
<i>Kompleksiniai</i>	149		
kraštovaizdžio	149		
PAVELDO OBJEKTAI	910	0.002	
<i>Valstybiniai</i>	701		
Gamtos paminklai	156		
<i>Savivaldybės</i>	222		
ATKURIAMOSIOS APSAUGOS PRIORITETO TERITORIJOS	3	0.01	
EKOLOGINĖS APSAUGOS PRIORITETO TERITORIJOS	740	1.37	
valstybinių rezervatų buferinės apsaugos zonos	5		
valstybinių parkų buferinės apsaugos zonos	102		
valstybinių draustinių buferinės apsaugos zonos	3		
savivaldybės draustinių buferinės apsaugos zonos	6		
paveldo objektų buferinės apsaugos zonos	624		
KOMPLEKSINĖS SAUGOMOS TERITORIJOS	69		
<i>Nacionaliniai parkai</i>	5	2.22	

Aukštaitijos			
Dzūkijos			
Kuršių nerijos			U, H
Trakų istorinis			
Žemaitijos			
Regioniniai parkai	30	6.87	
Anykščių, Asvejos, Aukštadvario, Biržų, Dieveniškių istorinis, Dubysos, Gražutės, Kauno marių, Krekenavos, Kurtuvėnų, Labanoro, Metelių, Nemuno kilpų, Neries, Pagramančio, Panemunių, Pavilnių, Rambyno, Salantų, Sartų, Sirvėtos, Tytuvėnų, Varnių, Veisiejų, Ventos, Verkių, Vištyčio, Žagarės			
Nemuno deltos			R, H
Pajūrio			H
Biosferos stebėsenos (monitoringo) teritorijos	34		
Biosferos rezervatai	1	0.28	
Žuvinto			U, R
Biosferos poligonai	33	5.27	
„NATURA 2000“ TERITORIJOS	708		
<i>Paukščių apsaugai svarbios teritorijos</i>	85		
<i>Buveinių apsaugai svarbios teritorijos</i>	623		
PASTABOS: U – saugomos teritorijos įtrauktos į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. R – tarptautinės svarbos pelkės (Ramsaro konvencija). H – teritorijos priklausančios Baltijos jūros apsaugos sistemai (HELCOM konvencija).			

(Šaltinis: Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2024-01-24 duomenys⁵)

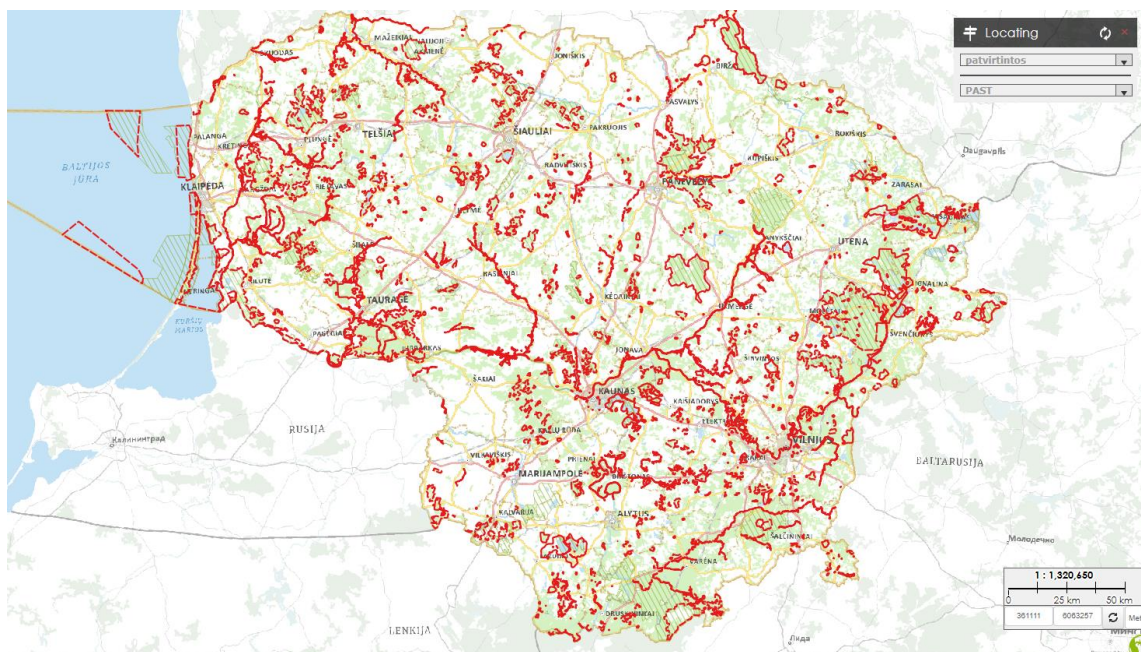
3.2.2 Saugomos gyvūnų ar augalų rūšys, natūralios buveinės, saugotinos gamtinės ar kultūros vertybės

„Natura 2000“ tinklas

Europos ekologinis tinklas „Natura 2000“ – tai bendras Europos Bendrijos saugomų teritorijų tinklas. Šis tinklas apima teritorijas, įtrauktas į Vyriausybės patvirtintus buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, taip pat teritorijų, įtrauktų į Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinamą vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašą. Ekologinis tinklas „Natura 2000“ sudarytas įgyvendinant Europos Sąjungos (ES) direktyvų – 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos [2009/147/EB](#) dėl laukinių paukščių apsaugos⁶ (toliau – Paukščių direktyva) ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą [92/43/EEB](#) dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos⁷ (toliau – Buveinių direktyva) – reikalavimus ir yra skirtas išsaugoti, palaikyti ir prireikus atkurti iki tinkamos apsaugos būklės natūralius buveinių tipus ir gyvūnų bei augalų rūšis jų natūraliame paplitimo areale. Įgyvendinant „NATURA 2000“ teritorijų tinklą Lietuvoje, šiuo metu (2023-12-06 duomenimis⁸) jau įsteigta: 85 teritorijos, svarbios paukščių apsaugai pagal Paukščių direktyvą; 623 teritorijos, svarbios buveinių apsaugai, pagal Buveinių direktyvą. Lietuvoje „Natura 2000“ teritorijos sudaro 14 proc. šalies teritorijos (be jūrinių

⁵ <https://stvk.lt/stat>⁶ Kuri pakeitė 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvą 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A02009L0147-20190626>⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A01992L0043-20130701&qid=1648540761294>⁸ <https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/natura-2000>

teritorijų), beveik 74 proc. persidengia su nacionalinėmis šalies saugomomis teritorijomis. „Natura 2000“ teritorijos pavaizduotos⁹ 2 paveiksle.

2 pav. „Natura 2000“ tinklo teritorijos

Valstybės ir savivaldybių saugomi gamtos paveldo objektai

Pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenis 2024 m. sausio mėn. 24 d. Lietuvoje buvo 701 valstybės saugomas gamtos paveldo objektas (156 iš jų paskelbti gamtos paminklais) ir 222 savivaldybių saugomų gamtos paveldo objektų (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Gamtos paveldo objektai ir gamtos paminklai

	Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai	Savivaldybių saugomi gamtos paveldo objektai
Geologiniai (akmenys, atodangos, įgriuvos)	179	46
Geomorfologiniai (daubos, griovos, gūbriai, kopos, ozai ir kitos reljefo formos)	37	3
Hidrogeologiniai (šaltiniai, versmės)	44	3
Hidrografiniai (ežerai, pusiasaliai, ragai, rėvos, salos)	23	1
Botaniniai (medžiai, jų grupės, augavietės, dendrologinę vertę turintys parkai)	417	168
Zoologiniai (saugomų gyvūnų rūšių radavietės, gyvūnų kolonijos)	1	1
Iš viso:	701	222

(Duomenų šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos¹⁰)

Kultūros paveldo objektai

Lietuvos valstybės Kultūros vertybių registre¹¹ (2024-01-29 duomenimis) įregistruotos 26 250 nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ir apie 9 602 kilnojamųjų kultūros vertybių. Šis registras nuolat tikslinamas ir pildomas naujais objektais.

⁹ https://biomon.lt/maps/index.php/view/map/?repository=apsaugtikslwfs&project=apsaugos_tikslai_wfs

¹⁰ <https://stvk.lt/stat>

¹¹ <https://kvr.kpd.lt/#/>

Nekilnojamosios kultūros vertybes (pagal tipus) sudaro 13 362 pavieniai objektai, 9 263 į kompleksus įeinantys objektai, 2 362 kompleksai, 163 kultūros paveldo vietovės. Pagal potipius suskirstyti į statinius (9 055), vietas (8 985) ir kitus nekilnojamus daiktus (3 970). Pagal reikšmingumo lygmenį iš visų kultūros paveldo objektų išskiriami 6 088 objektai, priskiriami nacionalinio reikšmingumo lygmeniui. Pagal statusą iš visų kultūros paveldo objektų išskiriami 2 344 kultūros paminklai ir 8 187 valstybės saugomi kultūros paveldo objektai.

Didžiausią Lietuvos nekilnojamojo paveldo dalį sudaro archeologijos, urbanistikos ir architektūros vertybės. Dažnai tam pačiam objektui priskiriami keli vertingųjų savybių pobūdžiai. Archeologijos ir mitologijos paveldo objektai pasižymi didele įvairove: tai piliakalniai, senoviniai pylimai ir gynybiniai įtvirtinimai, statinių griuvėsiai ir liekanos, religinio kulto vietos ir kt. Urbanistinės vertybės – istoriniai senamiesčiai ir miesteliai, istorinės miestų dalys, senieji kaimai ir panašios vietos bei vietovės. Architektūriniai objektai – statiniai, jų dalys, priklausiniai, statinių kompleksai ir ansambliai. Istorinio pobūdžio objektai – istoriniais-reikšmingais pripažinti objektai ar vietovės, susiję su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis arba išgarsinti literatūros ar kitų meno kūrinių.

3.2.3 Teritorijos aplinkos kokybės normų viršijimas

Keičiamas Planas numato priemones, kuriomis siekiama sumažinti išmetamų teršalų – SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5} ir NMLOJ – kiekį į aplinkos orą ir apriboti taršą kitais oro teršalais (sunkiaisiais metalais ir patvariaisiais organiniais teršalais). Keičiamo Plano priemonių įgyvendinimas neturės neigiamo poveikio teritorijos aplinkos kokybės normoms, tačiau prisidės prie aplinkos kokybės gerinimo. Tikėtinas aplinkos kokybės pagerėjimas: sumažėjusi oro tarša ir pagerėjusi oro kokybė.

3.2.4 Jautrumas ir vertingumas aplinkos apsaugos požiūriu

Keičiamame Plane numatytos įgyvendinti priemonės, skirtos oro taršai mažinti ir oro kokybei gerinti, turės teigiamos įtakos saugomoms gamtos vertybėms ir nepažeis saugomų teritorijų interesų, taip pat darys teigiamą įtaką buveinėms ir paukščiams pagal „Natura 2000“ tinklą. Be to, numatomos priemonės neturės įtakos saugomoms kultūros paveldo vertybėms ir nepažeis kultūros paveldo išsaugojimo interesų.

4 Informacija apie keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą

Keičiamo Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumo nustatymas atliktas vadovaujantis Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR Aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456, 2 priedu.

Keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas apibūdintas vadovaujantis Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto LR Aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456, 3 priedu ir pateiktas 4 lentelėje.

4 lentelė. Keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas

Aplinkos komponentai	Keičiamo Plano sprendiniai (pagal pagrindinius paveiktus sektorius)					Motyvai, pastabos
	Transportas	Pramonės procesai	Energijos tiekimas	Energijos vartojimas	Žemės ūkis	
	Keičiamo Plano sprendinių įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas*					
Paviršinis vanduo	+	+	0	0	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti išmestas įvairių teršalų ir sunkiųjų metalų kiekis, patenkantis į paviršinius vandenį tiesiogiai ar su rūgščiais lietumis
Požeminis vanduo	0	0	0	+	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti išmestas įvairių teršalų ir sunkiųjų metalų kiekis, patenkantis į požeminius vandenį
Aplinkos oras	+	+	+	+	+	Siūlomų sprendinių įgyvendinimas sudarys prielaidas oro taršai mažinti, todėl numatomos teigiamos pasekmės aplinkos oro kokybei
Klimato veiksniai	0	0	0	+	0	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti ne tik išmestas numatytų teršalų kiekis, tačiau taip pat išmestas CO ₂ kiekis, gali būti daroma įtaka klimato veiksniams, pavyzdžiui, debesuotumui ir kt.
Dirvožemis	+	+	0	0	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius gali sumažėti išmestas įvairių teršalų ir sunkiųjų metalų kiekis, patenkantis į dirvožemį tiesiogiai ar su rūgščiais lietumis
Natūralios buveinės ir biologinė įvairovė (įsk. pasekmes gyvūnijai ir augalijai)	+	+	+	+	+	Įgyvendinus keičiamo Plano sprendinius sumažės numatytų išmetamų teršalų kiekis ir gerės oro kokybė, todėl mažės oro taršos poveikis ekosistemoms, (įskaitant natūralias buveines ir biologinę įvairovę) ir turės reikšmingas teigiamas pasekmes
Kraštovaizdis	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių kraštovaizdžiui

Kultūros paveldas	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių kultūros paveldui
Materialiniai antropogeniniai išteklių	0	0	0	+	0	Keičiamo Plano sprendiniai energijos vartojimo sektoriuje numato materialinių antropogeninių išteklių atnaujinimo rėmimą, tai leis sumažinti iš namų ūkių išmetamą teršalų kiekį, todėl numatomos teigiamos pasekmės
Neatsinaujinantys ir atsinaujinantys gamtos išteklių	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių neatsinaujintiems ir atsinaujintiems gamtos ištekliams
Žmonių sveikata	+	+	+	+	+	Keičiamo Plano sprendiniai numato oro kokybės gerinimą, kas tiesiogiai daro teigiamą poveikį žmonių sveikatai, todėl turės reikšmingas teigiamas pasekmes
Žmonių gerovė	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių žmonių gerovei
Žmonių saugumas	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių žmonių saugumui
Aplinkos komponentų ir pasekmių jiems tarpusavio sąveika	0	0	0	0	0	Keičiamo Plano sprendiniai dėl savo pobūdžio ir masto neturės reikšmingų pasekmių aplinkos komponentų ir pasekmių jiems tarpusavio sąveikai

* Reikšmingumo vertinimo sutartiniai ženklai:
+ tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės;
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės;
+ / - tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės;
0 nenumatoma nei teigiamų, nei neigiamų reikšmingų pasekmių;
? nepakanka informacijos.

Keičiamo Plano sprendinių įgyvendinimas nedarys neigiamo poveikio aplinkos komponentams, o prisidės prie aplinkos komponentų būklės išlaikymo ir gerinimo, t. y. neturės neigiamų pasekmių Lietuvos Respublikos, o juo labiau – kaimyninių šalių aplinkai.

5 Kita informacija

5.1 Informacija apie priemones, numatytas neigiamų pasekmių aplinkai prevencijai vykdyti, pasekmėms sumažinti ar kompensuoti

Keičiamo Plano įgyvendinimu siekiama sumažinti aplinkos oro taršą, todėl siūlomi sprendiniai pagal jų pobūdį lemia teigiamas pasekmes aplinkai. Įgyvendinant keičiamo Plano sprendinius, neigiamos pasekmės aplinkai nenumatytos (priemonės nenumato konkrečių ūkio projektų ar tam tikros konkrečios teritorijos), todėl jų sumažinimo ar kompensavimo priemonės nenumatomos.

5.2 Informacija apie galimą visuomenės nepasitenkinimą keičiamu Planu

Įgyvendinant įvairių lygmenų planus, svarbi yra visuomenės nuomonė apie keičiamame Plane numatytus sprendinius. Atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikimo metu, kai dar nėra vykdomos visuomenės dalyvavimo projekte procedūros, svarbu numatyti, kokį nepasitenkinimą gali lemti siūlomi sprendiniai.

Visuomenės nepasitenkinimo nenumatoma.

Teigiamą nuomonę gali lemti gerėjanti aplinkos oro kokybė, mažėjantis susirgimų skaičius ir mirtingumas nuo ligų dėl oro taršos poveikio.
